LIETUVOS NAFTOS GEOLOGIJOS IR GEOCHEMIJOS PASLAPČIŲ BEIEŠKANT ...

Habil. dr. Onytei Zdanavičiūtei – 60

Praėjusių metų vėlyvą lapkričio popietę į Geologijos ir geografijos instituto salę gausiai susirinkę bendradarbiai ir iš kitų įstaigų bei organizacijų atvykusieji nuoširdžiai sveikino šio instituto vyriausiąją mokslo darbuotoją, habilituotą daktarę Onytę Zdanavičiūtę jos brandaus jubiliejaus proga. Buvo prisiminta daug gražių praeities epizodų, palinkėta šviesios ir ilgos ateities, naujų darbų. Pati jubiliatė, dar energinga ir jaunatviškai nusiteikusi, žvaliai dėkojo ir įsipareigojo nemažinti savo darbo tempų. Taigi ir toliau gims nauji straipsniai, monografijos, bus sprendžiami nauji naftos telkinių prognozių klausimai, bus naujų specialistų (doktorantų, studentų) ruošimas, bendravimas su užsienio specialistais ir t.t.

Neramiais pokario metais, 1946 m. lapkričio 11 d., jaunoje Kazio ir Anelės Zdanevičių šeimoje Kaišiadorių raj. Miežonių kaime gimė trečioji mergaitė, kuri buvo pakrikštyta gražiu Onytės vardu. Tą lemtingą lapkričio dieną, kai beldėsi nauja gyvybė, Miežonių kaime vyko susirėmimas tarp Laisvės kovotojų ir stribų. Tėvas Kazys nespėjo nuvežti žmonos į ligoninę, ir Onytė atėjo į šį pasaulį vežime (kelyje). Gal ir tai prisidėjo prie geologo – amžino keliauninko, ieškotojo ir kūrėjo – profesijos pasirinkimo.

1965 m. eksternu užbaigusi Vilniaus A. Vienuolio vidurinę mokyklą, teturėjo vieną tikslą – tapti geologe naftininke.

Lietuvoje, kaip žinia, tokie specialistai nei praeityje, nei dabar neruošiami. Tad vienintelis kelias siekti šios specialybės buvo vykti į Maskvą. Maskvos naftos chemijos ir dujų pramonės I. Gubkino institute buvo rengiami įvairių specializacijų aukštos kvalifikacijos (tą užtikrino to meto aukščiausios kvalifikacijos pedagogai) specialistai. O. Zdanavičiūtė 1971 m. sėkmingai baigė mokslus ir įgijusi kalnų inžinieriaus geologo diplomą grįžo į Lietuvą, kur jau buvo aptikti pirmieji naftos telkiniai. Tačiau ją patraukė mokslininkės kelias. 1971 m. pradėjusi dirbti vyr. laborante nesenai įkurtame Geologijos instituto Naftos geologijos skyriuje, jau po metų ji tampa jaunesniąja moksline bendradarbe ir ima rengti kandidatinį disertacinį darbą apie naftos telkinių geologines geochemines formavimosi sąlygas ir jų išplitimo dėsningumus visame perspektyviame Baltijos regione. Šiam techniškai sudėtingam, su laboratoriniais tyrimais susietam darbui ypač naudingi buvo glaudūs ryšiai su buvusia Alma Mater Maskvoje. Geologijos institutui persikėlus į naują pastatą (T. Ševčenkos g. 13), Naftos geologijos skyriuje buvo įkurta Bitumų ir kolektorių laboratorija, kurioje savo tyrimus toliau plėtojo O. Zdanavičiūtė. Čia buvo galutinai subrandintas jos disertacinis darbas, kurį 1983 m. sėkmingai apgynė Maskvoje, I. Gubkino instituto mokslinėje taryboje. Jau šiai disertacijai pagrįsti buvo paskelbti 5 moksliniai straipsniai, o po gynimo (1985 m. O. Zdanavičiūtė tapo vyresniąja moksline bendradarbe, o nuo 1995 m. – Naftos skyriaus vadove) jų skaičius ir mokslinė vertė sparčiai augo. Tam įtakos turėjo ir nenutrūkstamas

Studentų praktikos metu Zalučėje (Sankt Peterburgo sr., 1967) – šalia geologas-naftininkas Kęstutis Ivanauskas.

During a student practice in Zaluchye (Leningrad Oblast, 1967) with a prominent oil geologist Kęstutis Ivanauskas.

Uoliniai kalnai Kanadoje – prie Luise ežero (Tarptautinės geochemikų konferencijos metu, 2002).

Rocky Mountains in Canada – at Lake Luise (During the International Geochemical Conference, 2002).

kvalifikacijos kėlimas įvairiuose kursuose ir stažuotėse (1971 ir 1988 m. – Maskvoje, 1994 m. – Danijoje ir kt.). Mokanti ir mėgstanti bendrauti O. Zdanavičiūtė palaikė glaudžius kūrybinius ryšius ne tik su buvusios Tarybų Sąjungos naftos institutais, kurie nenutrūko ir atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, bet ir su Skandinavijos šalių geologais bei geochemikais.

Mokslinius pasiekimus vainikavo habilitacinis darbas, apgintas 2002 m. Jame apibendrinta daugiau nei dvidešimties metų tyrimų medžiaga (apie 250 naftos ir 3000 organinės medžiagos mėginių iš viso perspektyvaus Baltijos regiono), sukaupta dirbant Geologijos institute. Paskelbtuose 42 moksliniuose darbuose (tarp jų – šešios monografijos) autorė atskleidė itin sudėtingą ir ilgą praeities geocheminių procesų įvairovę formuojantis naftos telkiniams Baltijos sineklizės pietrytinėje dalyje – regione, kur dabar vyksta jau aptiktų telkinių eksploatacija ir ieškoma naujų. Tad O. Zdanavičiūtės tyrimų rezultatai išlieka aktualūs ir šiuo metu, ir išliks tokiais ateityje. Apie jų pasiskirstymo dėsningumus regione skaityti pranešimai įvairiose konferencijose – Rusijoje, Norvegijoje, Prancūzijoje, Kanadoje, JAV, Ispanijoje.

Onytės vardą studijų metais buvo sunku ištarti įvairiataučiams studentams, todėl ji buvo vadinama Anita. Taip ją vadino ir būsimasis gyvenimo draugas ir vyras bendramokslis Anatolijus. Onytė (Anita) ir Anatolijus sukūrė gražią darnią ir darbščią šeimą, užaugino du sūnus – Aleksą ir Artūrą, sulaukė marčių Natalijos bei Oksanos ir jau džiaugiasi anūkėle Aidute. Onytės didelė trijų kartų šeima gamtos prieglobstyje įsirengė gražius jaukius namus, kuriuose ji po įtempto mokslinio darbo randa atgaivą ir poilsį.

Tad ir šiuo metu aktyviai dirbančiai Geologijos ir geografijos instituto vyriausiajai mokslinei darbuotojai, gerbiamai Jubiliatei, mielai Onytei norime palinkėti neblėstančios energijos, naujų mokslinių pasiekimų ypač aktualioje naftos geologijos srityje, o šeimoje – gyvenimo pilnatvės.

Povilas Suveizdis,
Vita Rastenienė